

Asia: Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 184 §n muuttamisesta

Viite: VN/2245/2020

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry toteaa, että luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 184 §n muuttamisesta on kannatettava.

Suomalaiset yliopistot ovat sitoutuneet Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistukseen 2020-2025 (<https://avointiede.fi/fi/julistus>). Avoimen tieteen ja tutkimuksen missiona on muun muassa ”parantaa tieteellisen ja taiteellisen tutkimuksen tuotosten ja niihin perustuvien oppimateriaalien laatua sekä tutkimustuotosten sujuvaa liikkuvuutta ja vaikuttavuutta koko yhteiskunnassa”. Unifin näkemyksen mukaan hallituksen lakiesitys tukee avoimen tieteen ja tutkimuksen periaatteiden, tavoitteiden ja toimintatapojen toteutumista.

Suomalaiset korkeakoulut ovat yhdessä käynnistäneet Digivisio 2030-hankkeen ja sitoutuneet sen toteuttamiseen (<https://digivisio2030.fi/>). Hankkeen tavoitteena on uudistaa suomalaista korkeakoulutusta digitalisaation avulla. Pitkäjänteinen digivisiotyö tukee oppijoiden oppimista läpi elämän sekä mahdollistaa pedagogiikan kehittymisen ja korkeakoulujen uudistumisen. Hallituksen lakiesitys tukee osaltaan Digivisio 2030-hankkeen tavoitteiden toteutumista.

Tällä hetkellä tekijänoikeuslain opetukselle ja tutkimukselle asettamat rajat vaikuttavat yliopistojen opettajien ja tutkijoiden mahdollisuuksiin digitaalisessa opetuksessa sekä digitaalisin menetelmin tehtävässä tutkimuksessa. Hallituksen esitys teosten käyttämisestä opetustoiminnassa ja tieteellisessä tutkimuksessa (§ 14) poistaa näihin liittyviä esteitä merkittävällä tavalla. Ehdotettu tiedonlouhintaa koskeva säännös (13 b §) parantaa puolestaan tieteellisen tutkimuksen tekemisen mahdollisuuksia merkittävästi.

Unifi kiittää, että ehdotettu tekijän oikeus rinnakkaistallentaa tieteellinen artikkeli (38 §) huomioi ja pyrkii ratkaisemaan vallitsevan ristiriidan, joka usein vallitsee kustannussopimusten ehtojen ja tutkimusrahoittajan ehtojen välillä. Tärkeää on esityksen periaate, jonka mukaan tieteellisen artikkelin tekijällä on vapaus valita, rinnakkaistallentaako hän artikkelinsa. Lisäksi esitetty säännös tukee yliopistojen tavoitteita avoimen julkaisemisen lisäämiseksi.

Unifi pyytää huomioimaan jäsenyliopistojensa lausunnoissa esitetyt tarkemmat näkökulmat lakiesitykseen.

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto Unifi ry, Finlands universitetsrektorers råd Unifi rf

Keijo Hämäläinen
puheenjohtaja

Tanja Risikko
toiminnanjohtaja